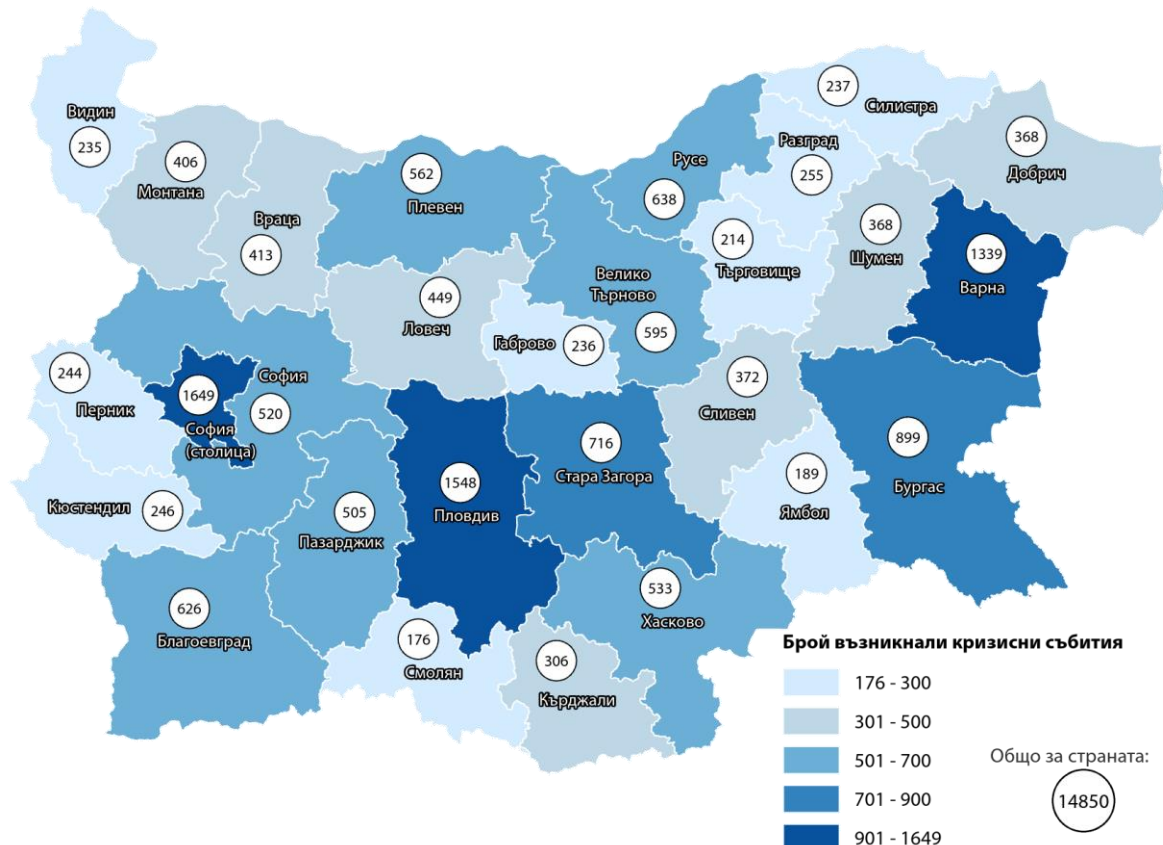

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

През 2023 г. възникналите кризисни събития (бедствия, аварии, инциденти и кризи) са 14 850, като нарастват с 1.0% спрямо предходната година. Най-висок относителен дял заемат пожарите с произтекли от тях материални щети¹ - 50.4%, следвани от пътнотранспортните произшествия (инциденти) с пострадали лица² - 47.2%.

Фиг. 1. Брой възникнали кризисни събития по области през 2023 година

Фиг. 2. Общо възникнали събития, пътнотранспортни произшествия и пожари за периода 2021 - 2023 година

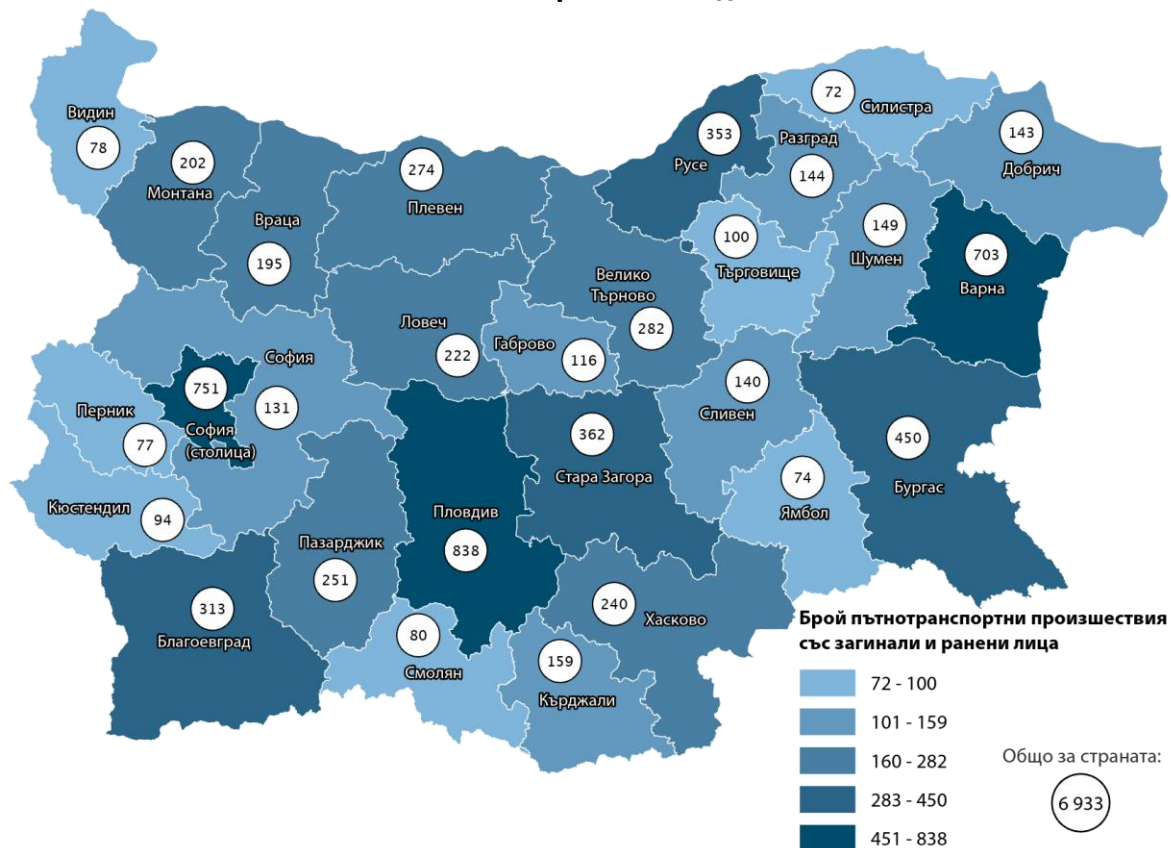

¹ Пожари - в изследването са включени пожари с материални щети, загинали или ранени лица.

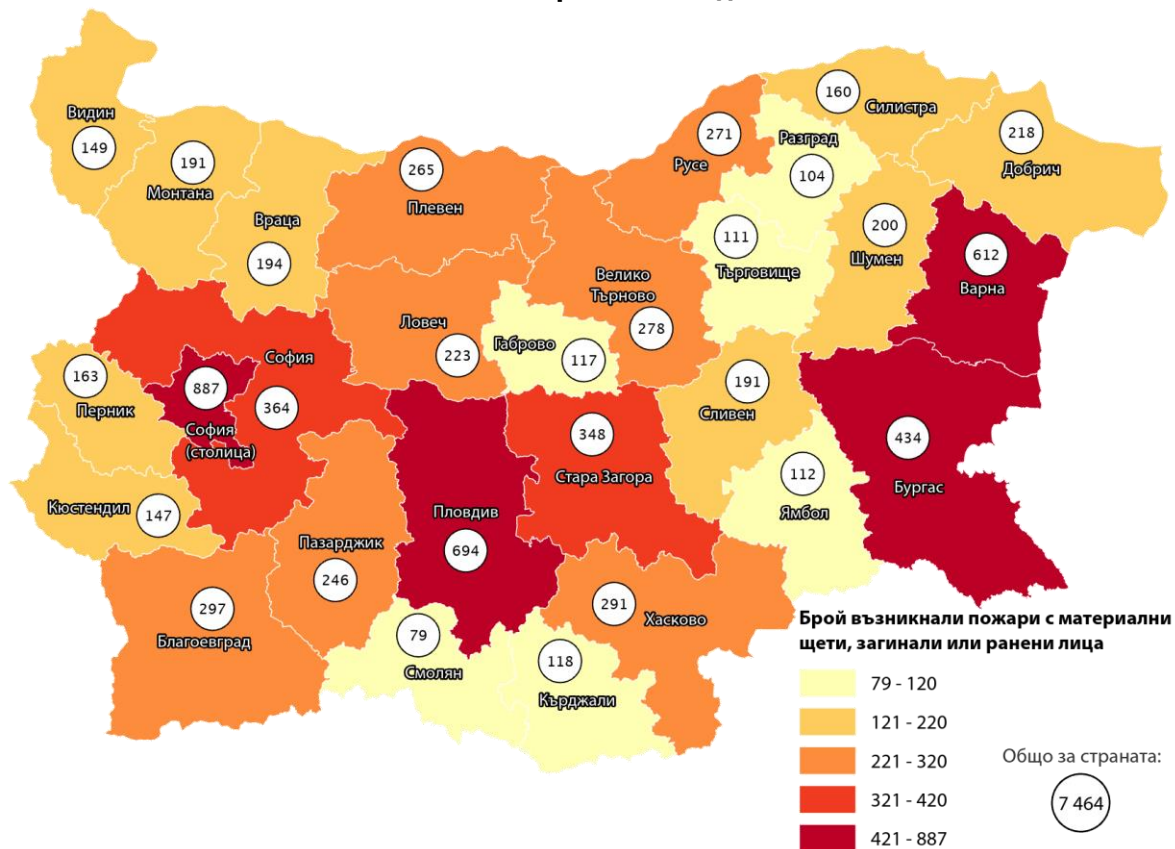
² Пътнотранспортни произшествия - включват произшествия със загинали и ранени лица.

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Фиг. 3. Брой пътнотранспортни произшествия със загинали и ранени лица по области през 2023 година

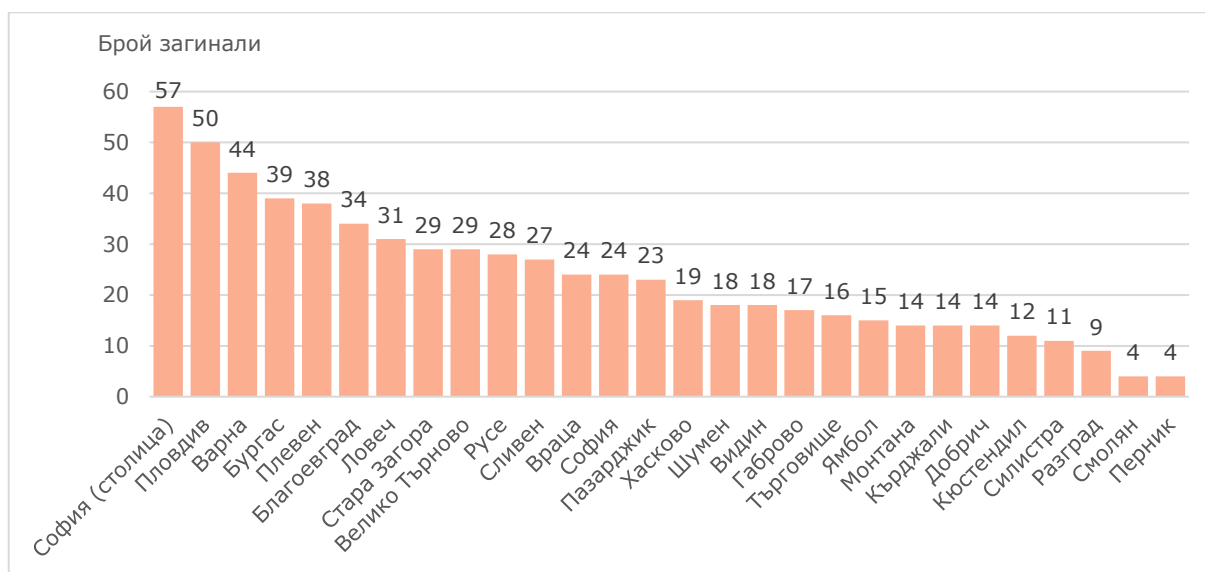
Фиг. 4. Брой пожари с материални щети, загинали или ранени лица по области през 2023 година

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

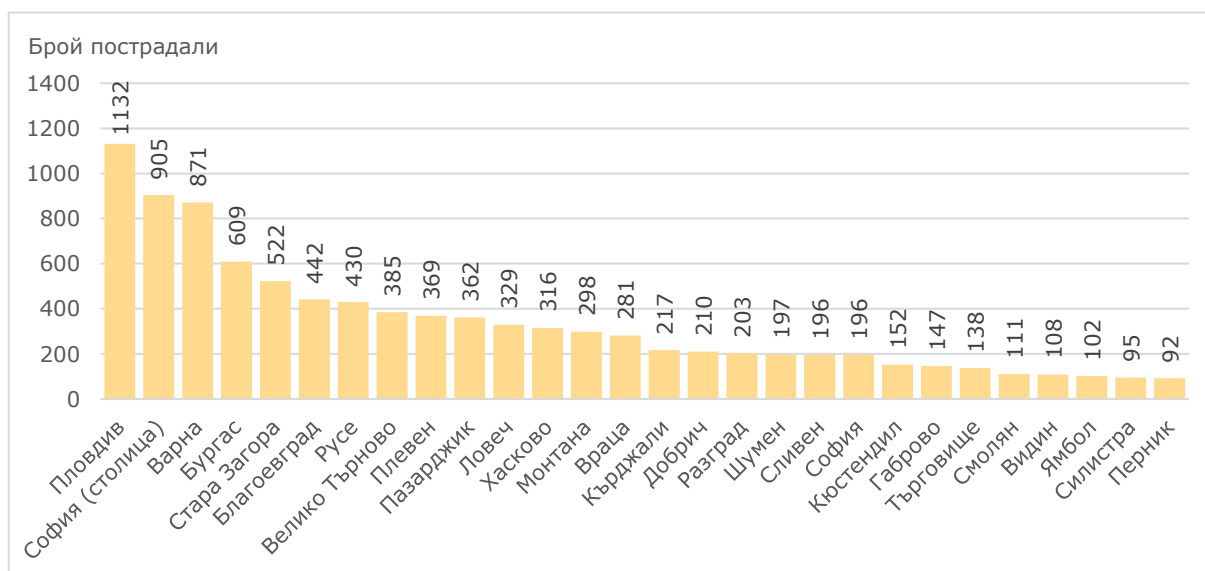
През 2023 г. броят на загиналите лица вследствие на възникнали бедствия, аварии, инциденти и кризи е 667, или 10 лица на 100 000 души от населението на страната. Най-висок дял от тях заемат загиналите при транспортни инциденти - 546 лица, следвани от загиналите при пожари - 113 лица. Областите с най-много загинали са, София (столица) с 57 лица и Пловдив с 50 лица, а тези с най-малко - Перник и Смолян, съответно с по 4 лица.

Фиг. 5. Брой загинали лица при кризисни събития по области през 2023 година

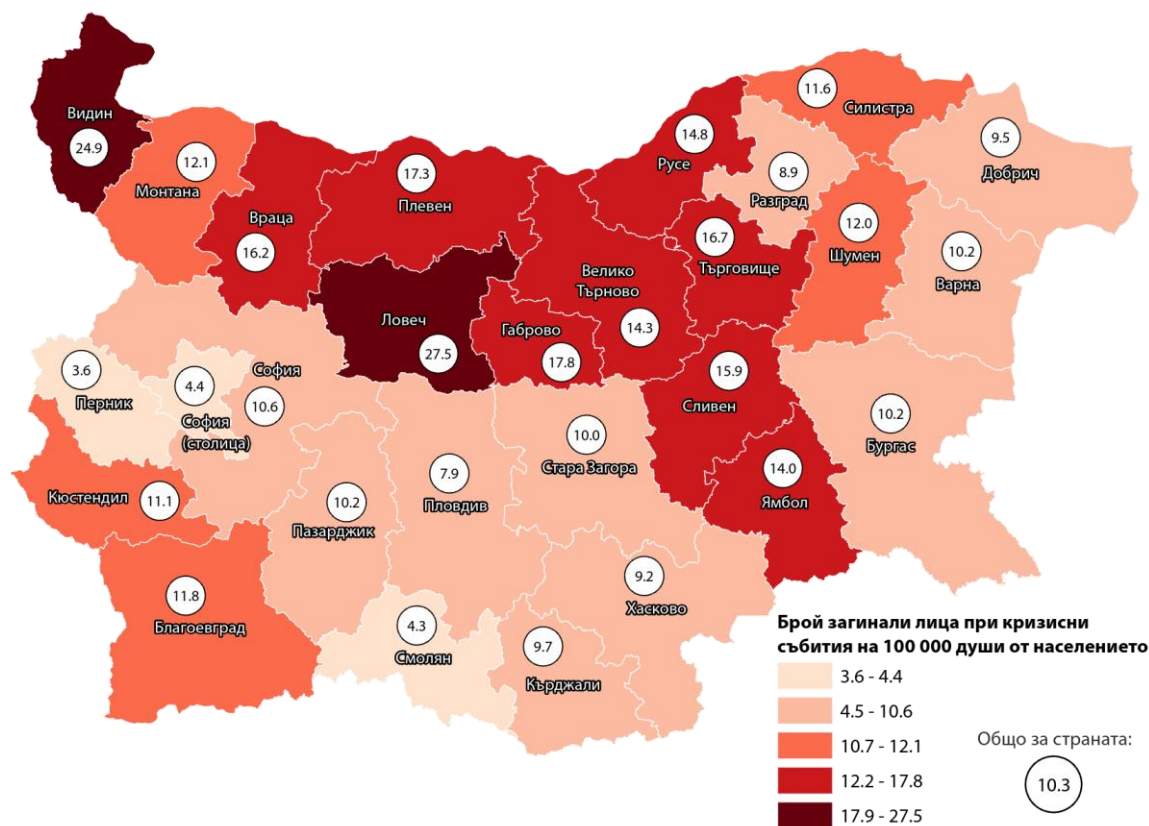
Пострадалите (ранените) лица през годината са общо 9 415, или 146 лица на 100 000 души от населението на страната. Най-голям брой пострадали са отчетени при транспортни инциденти - 9 125 лица, и пожари - 289 лица. На регионално ниво пострадалите са най-много в областите Пловдив - 1 132 лица, София (столица) - 905 лица, и Варна - 871 лица.

Фиг. 6. Брой пострадали лица при кризисни събития по области през 2023 година

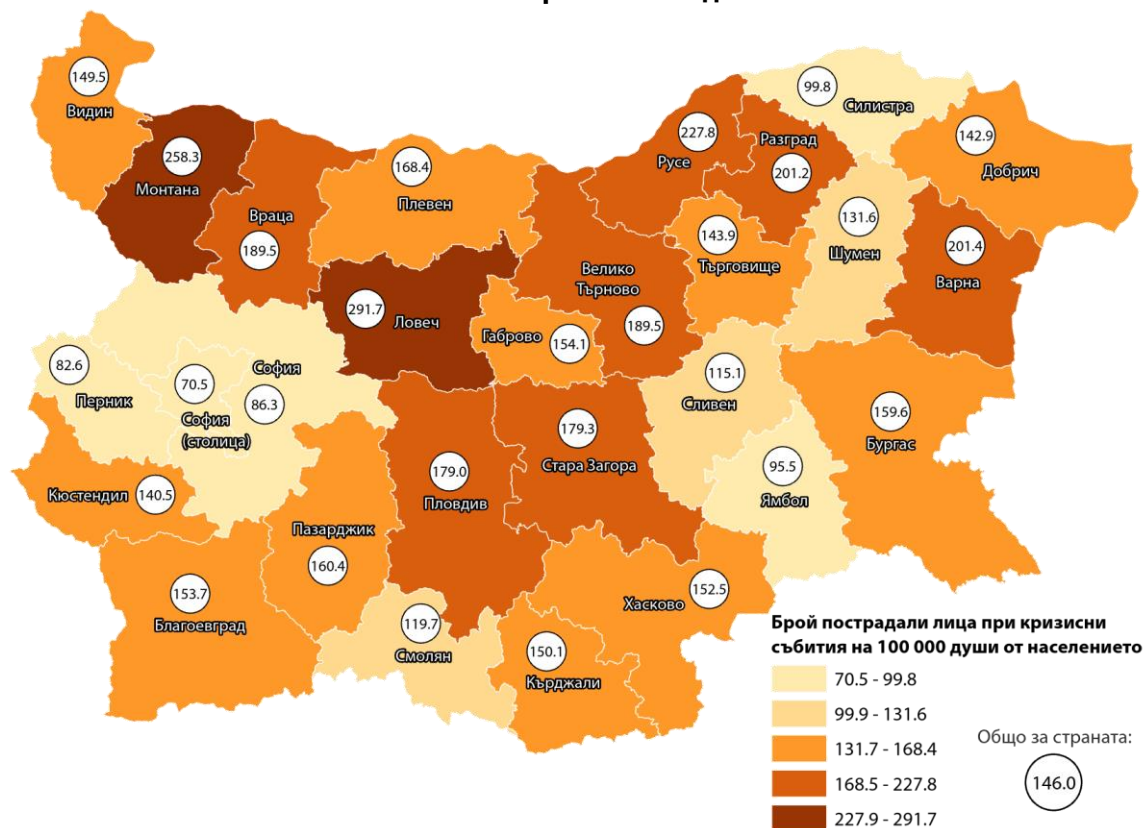

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Фиг. 7. Брой загинали лица при кризисни събития на 100 000 души от населението по области през 2023 година

Фиг. 8. Брой пострадали лица при кризисни събития на 100 000 души от населението по области през 2023 година

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Бедствия

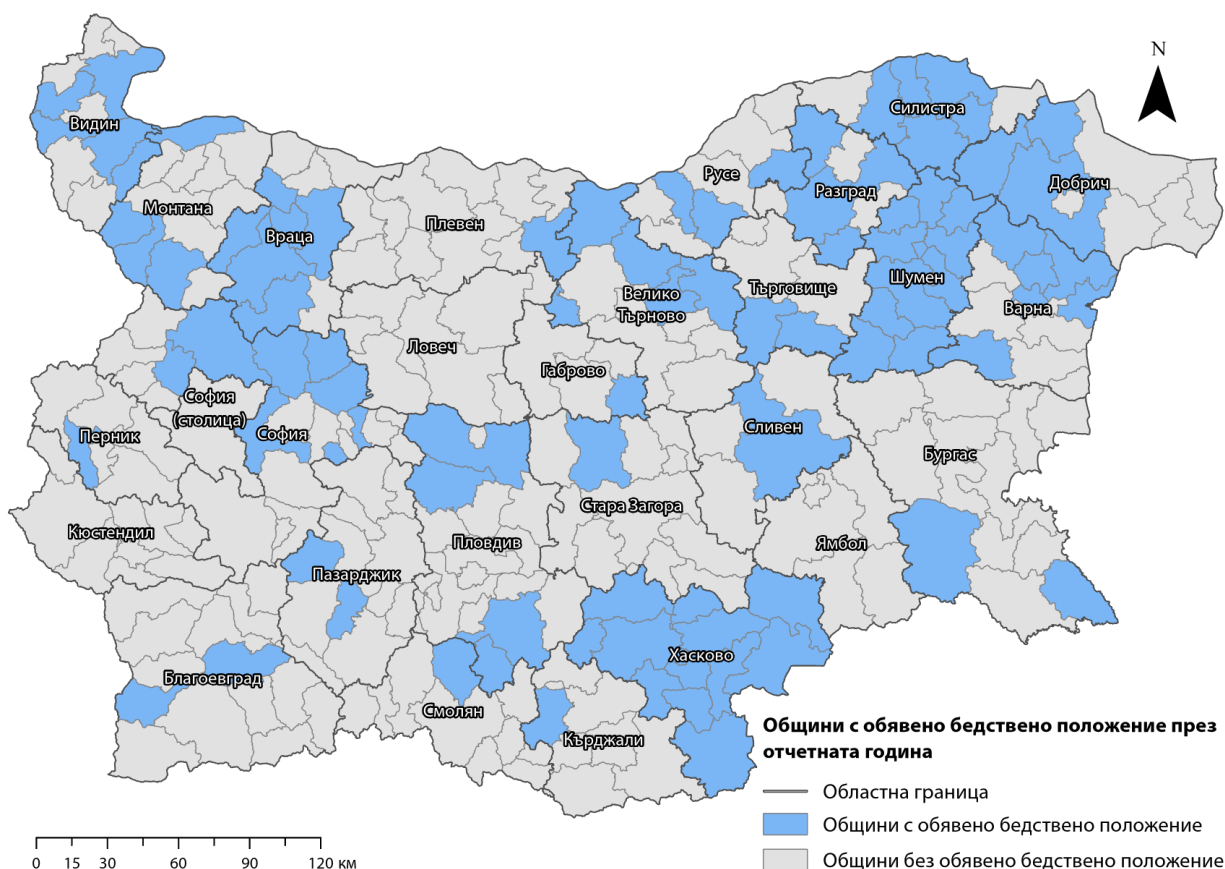
През 2023 г. кризисните събития в страната, за които е обявено бедствено положение, са общо 104, като броят им е с 55 повече спрямо предходната година, а отбелязаното нарастване е с над 112%. От тях най-голям дял заемат бедствията, свързани с наводнения, бури, сурови зимни условия и горски пожари. В сравнение с 2022 г. обявените бедствени положения в резултат на наводнения са се увеличили с 62.5%, а тези, свързани с горски пожари - с 85.7%.

През 2023 г. бедствията засягат, частично или изцяло, територията на 88 общини в страната. Най-голям брой бедствия са отчетени в общините в областите Варна, София и Враца, същевременно в областите Кюстендил, Ловеч, София (столица) и Ямбол няма обявени бедствени положения.

В резултат на възникналите бедствия в страната са загинали петима души.

През 2023 г. броят на населението в засегнатите от бедствия територии е 1 321 253 души, или 20.5% от общото население на страната.

Фиг. 9. Общини с обявено пълно или частично бедствено положение през 2023 година

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Публични разходи за кризисни събития

По оценка на НСИ през 2023 г. изразходваните средства за готовност, превенция, реагиране и възстановяване от кризисни събития в сектор „Държавно управление“ са 850 977 хил. лева, или 0.46% от БВП на страната.

Разходите **за кризисни събития** през 2023 г. намаляват значително спрямо 2021 и 2022 г., през които са отчетени и средствата, свързани с овладяването на пандемията от COVID-19, и кризата, резултат от военния конфликт в Украйна през 2022 година.

През 2023 г. от всички отчетени разходи през годината, най-много средства са изразходвани за готовност (78.6%) и превенция (12.7%), докато през 2021 и 2022 г. най-голям е дялът на средствата за възстановяване и реагиране, в следствие на двете мащабни кризи - пандемията от COVID-19 и войната в Украйна.

Таблица 1. Изразходени средства за кризисни събития по направления за периода 2021 - 2023 година¹

Направление	Година					
	2021		2022		2023	
	Хил. лева	%	Хил. лева	%	Хил. лева	%
Общо	7345395	100.0	3081222	100.0	850977	100.0
Превенция	349455	4.8	361672	11.7	107713	12.7
Готовност	599656	8.2	679947	22.1	669083	78.6
Реагиране	888632	12.1	866888	28.1	971	0.1
Възстановяване	5507652	75.0	1172715	38.1	73210	8.6

¹ Оценка на НСИ по данни на Министерство на финансите.

Таблица 2. Изразходени средства за кризисни събития като процент от БВП на страната за периода 2021 - 2023 година¹

(% от БВП)

Направление	Година		
	2021	2022	2023
Общо	5.27	1.82	0.46
Превенция	0.25	0.21	0.06
Готовност	0.43	0.40	0.36
Реагиране	0.64	0.51	0.00
Възстановяване	3.95	0.70	0.04

¹ БВП - По текущи цени.

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Оценките на НСИ показват, че през 2023 г. 695 077 хил. лева от общите средства за кризисни събития са изразходени от централната изпълнителна власт, докато местните власти са отчели 155 900 хил. лева от всички разходи. Високият относителен дял при министерствата и ведомствата се дължи на средствата, изразходвани по направление „готовност“ - 627 526 хил. лева, което включва дейности по противопожарна охрана, управление на държавния резерв и военновременните запаси и други.

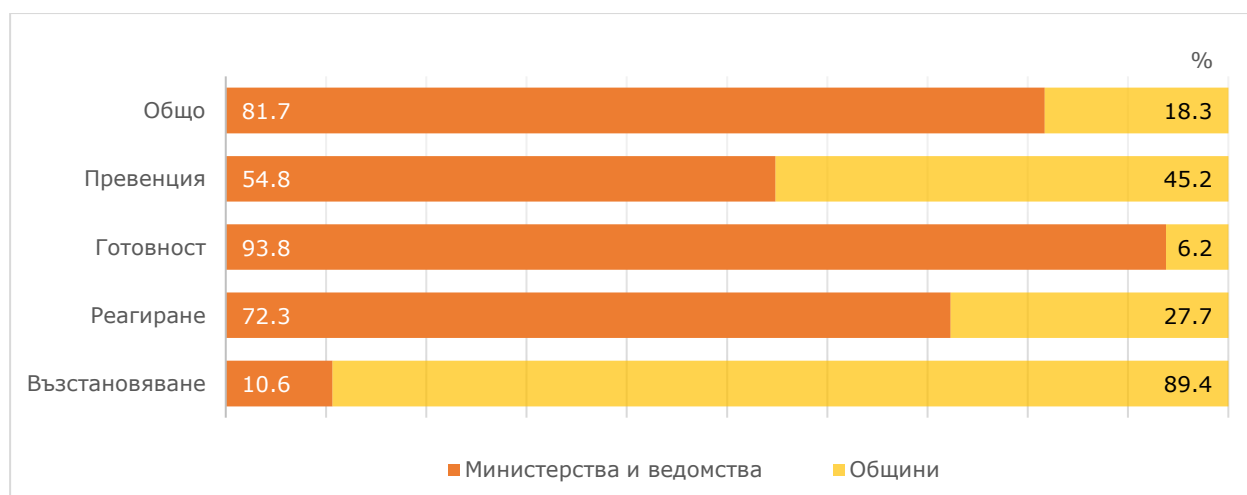
За разлика от министерствата и ведомствата, при общините най-много средства са изразходвани по направленията „възстановяване“ - 65 420 хил. лева и „превенция“ - 48 654 хил. лева.

Таблица 3. Изразходени средства от централната и местната власт по направления през 2023 г., в хил. лева¹

Направление	Общо	Министерства и ведомства	Общини
Общо	850977	695077	155900
Превенция	107713	59059	48654
Готовност	669083	627526	41557
Реагиране	971	702	269
Възстановяване	73210	7790	65420

¹ Оценка на НСИ по данни на Министерство на финансите.

Фиг. 10. Изразходени средства от министерства и ведомства и общини по направления, през 2023 г., %¹

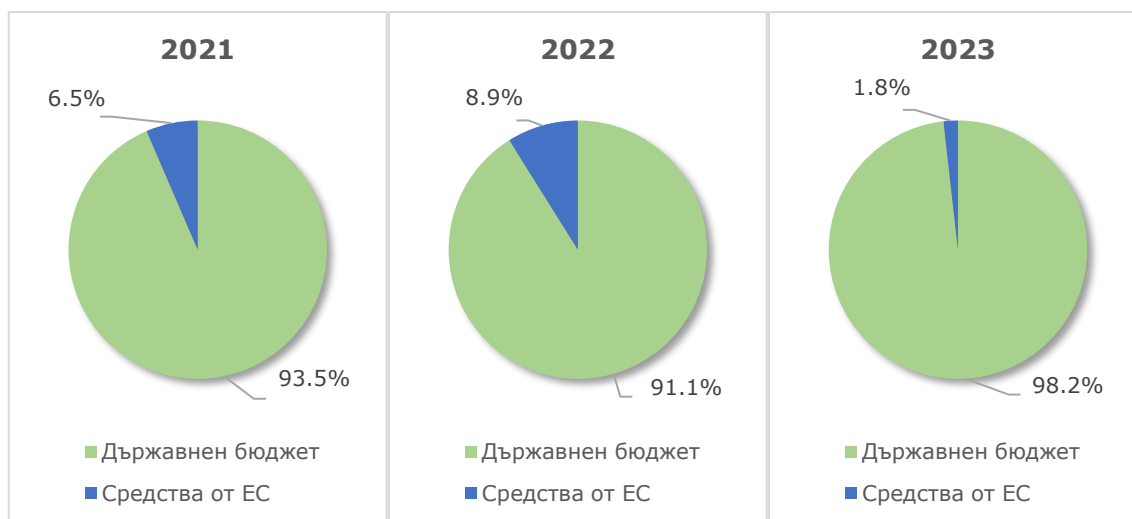

¹ Оценка на НСИ по данни на Министерство на финансите.

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

През 2023 г. 98.2% от изразходените средства **за кризисни събития** са осигурени от държавния бюджет, а останалите 1.8% от ЕС. По-голямата част от средствата, осигурени от ЕС, са изразходвани по направление „готовност“. За разлика от 2023 г., през 2022 г. повече от половината отпуснати средства от ЕС са изразходени по направление „реагиране“, а над две трети по направление „възстановяване“ - през 2021 година.

Фиг. 11. Изразходени средства за кризисни събития по източници на финансиране за периода 2021 - 2023 г., в %¹

¹ Оценка на НСИ по данни на Министерство на финансите.

През 2023 г. за дейности, свързани със **защита на населението при стихийни бедствия и аварии**, са изразходени 163 591 хил. лева, или 19.2% от общите разходи за кризисни събития (850 977 хил. лева). Изразходваните средства за защита на населението при стихийни бедствия и аварии нарастват с 6.3% спрямо предходната година и с 10.8% спрямо 2021 година.

Таблица 4. Изразходени средства за защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии за периода 2021 - 2023 година¹

Направление	Година					
	2021		2022		2023	
	Хил. лева	%	Хил. лева	%	Хил. лева	%
Общо	147580	100.0	153867	100.0	163591	100.0
Превенция	40405	27.4	50805	33.0	42023	25.7
Готовност	39490	26.8	44491	28.9	48089	29.4
Реагиране	324	0.2	385	0.3	269	0.2
Възстановяване	67361	45.6	58186	37.8	73210	44.8

¹ Оценка на НСИ по данни на Министерство на финансите.

Методологични бележки

Данните в изследването „Възникнали бедствия, аварии, инциденти и кризи“ са получени въз основа на представените в НСИ годишни отчети от общинските администрации и са допълнени с информация от други изследвания на НСИ и административни източници.

Понятия

Бедствие е значително нарушаване на нормалното функциониране на обществото, предизвикано от природни явления и/или от човешка дейност и водещо до негативни последици за живота или здравето на населението, имуществото, икономиката и за околната среда, предотвратяването, овладяването и преодоляването на което надхвърля капацитета на системата за обслужване на обичайните дейности по защита на обществото.

Бедствено положение е режим, който се въвежда в зоната на бедствието от определените в закона органи, свързан с прилагането на мерки за определен период от време, с цел овладяване на бедствието и провеждане на спасителни и неотложни аварийно- възстановителни работи.

Авария е инцидент от голям мащаб, включващ пътища, магистрали и въздушен трафик, пожар, разрушаване на хидротехнически съоръжения, инциденти, причинени от дейности в морето, ядрени инциденти и други екологични и промишлени аварии, причинени от дейности или действия на човека.

Инцидент е непредвидимо или трудно за прогнозиране, ограничено по време и пространство действие, с висока интензивност на сили или вследствие на човешка дейност, застрашаващо живота или здравето на хора, имуществото или околната среда.

Опасност е опасно явление, вещество, човешка дейност или състояние, което може да причини загуба на човешки живот, травми или други последици за здравето, имуществени щети, загуба на поминък и услуги, социални и икономически сътресения или увреждане на околната среда.

Криза е всяка ситуация, в която е настъпило вредоносно събитие, което по своя мащаб явно превишава вредоносните събития от всекидневния живот и което значително застрашава живота и здравето на хора, има съществени последици върху имуществото или изисква мерки за снабдяване на населението със стоки от първа необходимост. Криза е налице и тогава, когато настъпването на такова вредоносно събитие се смята за непосредствено предстоящо. Кризи са и въоръжените конфликти и войните.

Реагиране са действията, които са предприети непосредствено преди, по време на или незабавно след бедствието с цел спасяване на човешки живот, намаляване на

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

въздействията върху здравето, осигуряване на обществената безопасност и на основните потребности на засегнатите хора.

Възстановяване е възобновяване или подобряване на поминъка, здравето, икономическите, физическите, социалните, културните и природните активи, системи и дейности на засегнатото от бедствие население при спазване на принципите на устойчивото развитие и „да изградим отново, но по-добре“ с цел избягване или намаляване на бъдещия риск от бедствия.

Превенция са организационни и физически дейности (мерки), насочени към избягване или намаляване на негативните последици от бедствия, например изграждане на защитни съоръжения, почистване на речни легла и други.

Готовност са дейности (мерки) за повишаване на знанията и способностите на държавни структури, организации, общности и хора, които спомагат за предвиждането, реагирането и ликвидирането на последствията от вероятни, неизбежни, случващи се или случили се бедствия, постигнати в резултат на предварително предприети действия - например провеждане на обучения, учения, тренировки, закупуване на техника и лични предпазни средства и други.

Методи на изчисление

Загинали лица в резултат на кризисни събития на 100 000 души от населението - броят на загиналите лица е разделен на средногодишното население на съответната териториална единица и умножен по 100 000.

Пострадали лица в резултат на кризисни събития на 100 000 души от населението - броят на пострадалите лица е разделен на средногодишното население на съответната териториална единица и умножен по 100 000.

Изразходени средства за кризисни събития като процент от БВП - изразходените средства по направления са разделени на общия БВП на страната в хил. лева (по текущи цени) и умножен по 100. Данните за БВП са изчислени въз основа на ревизията от 18 октомври 2024 година.

В обхвата на оценката на НСИ за извършените разходите през референтната година за кризисни събития в сектор „Държавно управление“ са включени следните дейности от раздел VI на Единната бюджетна класификация (ЕБК):

- Управление на държавния резерв и военновременните запаси;
- Противопожарна охрана;
- Неотложна дейност по защита на населението и националното стопанство;
- Отбранително-мобилизационна подготовка, поддържане на запаси и мощности;
- Превантивна дейност за намаляване на вредните последствия от бедствия и аварии;
- Ликвидиране на последици от стихийни бедствия и производствени аварии;

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

- Доброволни формирования за защита при бедствия;
- Международни програми и споразумения, дарения и помощи от чужбина;
- Други дейности за защита на населението при стихийни бедствия и аварии;
- Геозащита;
- Безопасност и съхраняване на радиоактивни отпадъци;
- Извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация.

При наличие на извънредни кризисни събития през годината, допълнително се оценяват извършените за тях разходи, извън изброените по-горе дейности от ЕБК.

Допълнителни източници на информация:

- За пътнотранспортни аварии (произшествия) - Министерство на вътрешните работи (МВР);
- За железопътни аварии (произшествия) - Национална компания железопътна инфраструктура;
- За въздухоплавателни и морски аварии (произшествия) - Национален борд за разследване на производства във въздушния, водния и железопътния транспорт;
- За пожари - АИС „Произшествия - ПБЗН“ на МВР;
- За свлачища - Регистър на свлачищните райони, Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
- За вирусни заболявания (за 2021 и 2022 г.) - Изследване „Умирения по причини и смъртност по причини“ на НСИ;
- За екстремни температури - изчисления на НСИ, по данни на Национален институт по метеорология и хидрология;
- За кризисни събития с обявено бедствено положение - ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ на МВР;
- Финансови данни за извършени публични разходи - Изследване „Разходи на сектор държавно управление“ на НСИ, по данни на Министерство на финансите (МФ);
- Годишен доклад за изпълнението на държавния бюджет, МФ;
- Закон за държавния бюджет на Република България.

Статистически данни и допълнителна информация по темата може да намерите в рубрика „Кризисни събития“ на страницата на НСИ: <https://nsi.bg/bg/node/2891>

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

ПРИЛОЖЕНИЕ

Таблица 1. Брой възникнали събития, загинали и пострадали лица през 2023 година¹

(Брой)

Подкатегория	Събитие (опасност)	Събития (опасности)	Загинали лица	Пострадали лица
	Общо	14850	667	9415
Земетресения	движение на земни пластове	1	0	0
Движение на маси (сухо)	срутище	6	0	0
	свлачище	45	.	.
	пропадане на земята или слягане	23	0	0
Буря	градушка	5	0	0
	светкавица/гръмотевична буря	1	1	1
	обилен дъжд	68	1	0
	смерч (торнадо)	2	0	0
	силна буря	43	1	0
	вятър	6	0	0
Екстремни температури	студена вълна (в т.ч. слани)	14	.	.
	топлинна вълна	17	.	.
Сурови зимни условия	сняг/лед	20	0	0
	зимна буря/виелица	15	0	0
Наводнение	дъждовно	35	4	0
	инфраструктурно	7	0	0
	от подземни води	4	0	0
	речно	11	0	0
Кален поток	кален поток	1	0	0
Стихийен пожар	горски пожар	190	0	2
	полски пожар	621	1	7
Промислена авария	пожар (промишлен)	427	1	5
	теч на газ	1	0	0
	други (промишлени)	4	0	0
Други аварии (непромишлени)	срутване (непромишлено)	1	0	0
	пожар (непромишлен)	6226	111	275
	други (непромишлени)	2	1	0
Транспортни аварии/инциденти	въздухоплавателни	4	3	0
	пътни	6993	525	9101
	железопътни	33	16	24
	воднотранспортни	2	2	0
Инфекциозни заболявания при хората	вирусно заболяване	2	0	0
Деградиране на околната среда	деградация на почвите (почвена ерозия)	1	0	0
	свързани с деградиране на околната среда	1	0	0
Други	размирици, терористични актове, етнически конфликти, кибератаки	1	0	0
	други неизброени	17	0	0

¹ ". " – липсват данни.

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Таблица 2. Брой възникнали събития, загинали и пострадали лица по области през 2023 година¹

Област	2023		
	Събития (опасности)	Загинали лица	Пострадали лица
Общо за страната	14850	667	9415
Благоевград	626	34	442
Бургас	899	39	609
Варна	1339	44	871
Велико Търново	595	29	385
Видин	235	18	108
Враца	413	24	281
Габрово	236	17	147
Добрич	368	14	210
Кърджали	306	14	217
Кюстендил	246	12	152
Ловеч	449	31	329
Монтана	406	14	298
Пазарджик	505	23	362
Перник	244	4	92
Плевен	562	38	369
Пловдив	1548	50	1132
Разград	255	9	203
Русе	638	28	430
Силистра	237	11	95
Сливен	372	27	196
Смолян	176	4	111
София	520	24	196
София (столица)	1649	57	905
Стара Загора	716	29	522
Търговище	214	16	138
Хасково	533	19	316
Шумен	368	18	197
Ямбол	189	15	102

¹ В общия брой на събитията и загиналите лица са включени шест инцидента и петима загинали във въздухоплавателния и водния транспорт, които не могат да бъдат отнесени към територията на конкретна област.

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Таблица 3. Брой загинали и пострадали лица на 100 000 души от населението по области през 2023 година

(Брой на 100 000 души)

Област	Загинали лица	Пострадали лица
Общо за страната	10.3	146.0
Благоевград	11.8	153.7
Бургас	10.2	159.6
Варна	10.2	201.4
Велико Търново	14.3	189.5
Видин	24.9	149.5
Враца	16.2	189.5
Габрово	17.8	154.1
Добрич	9.5	142.9
Кърджали	9.7	150.1
Кюстендил	11.1	140.5
Ловеч	27.5	291.7
Монтана	12.1	258.3
Пазарджик	10.2	160.4
Перник	3.6	82.6
Плевен	17.3	168.4
Пловдив	7.9	179.0
Разград	8.9	201.2
Русе	14.8	227.8
Силистра	11.6	99.8
Сливен	15.9	115.1
Смолян	4.3	119.7
София	10.6	86.3
София (столица)	4.4	70.5
Стара Загора	10.0	179.3
Търговище	16.7	143.9
Хасково	9.2	152.5
Шумен	12.0	131.6
Ямбол	14.0	95.5

ВЪЗНИКНАЛИ БЕДСТВИЯ, АВАРИИ, ИНЦИДЕНТИ И КРИЗИ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Таблица 4. Възникнали кризисни събития и загуби на хора по категории през 2023 година

(Брой)

Категория събития/опасности	Събития (опасности)	Загинали лица	Пострадали лица
Общо	14850	667	9415
Биологични	2	0	0
Геофизични	75	0	0
Други бедствия и кризи	20	0	0
Климатоложки	811	1	9
Метеорологични	191	3	1
Техногенни	13693	659	9405
Хидроложки	58	4	0

Таблица 5. Изразходени средства за кризисни събития по направления и източници на финансиране за периода 2021 - 2023 година¹

(Хил. лева)

Направление	Източници на финансиране	Година		
		2021	2022	2023
Общо	Общо	7345395	3081222	850977
	<i>от държавния бюджет</i>	6869009	2806774	835732
	<i>средства от ЕС</i>	476386	274448	15245
Превенция	Общо	349455	361672	107713
	<i>от държавния бюджет</i>	334595	355059	104150
	<i>средства от ЕС</i>	14860	6613	3563
Готовност	Общо	599656	679947	669083
	<i>от държавния бюджет</i>	513673	666716	660019
	<i>средства от ЕС</i>	85983	13231	9064
Реагиране	Общо	888632	866888	971
	<i>от държавния бюджет</i>	888591	721888	907
	<i>средства от ЕС</i>	41	145000	64
Възстановяване	Общо	5507652	1172715	73210
	<i>от държавния бюджет</i>	5132150	1063111	70656
	<i>средства от ЕС</i>	375502	109604	2554

¹ Оценка на НСИ по данни на Министерство на финансите.